

1968 og studenteroprøret i Danmark

I artiklen giver forfatteren som historiker en analyse af perioden omkring 1968. Her er det ikke en deltagerberetning, men en forsker, der ikke var født i 1968, der giver en baggrundshistorie og en beskrivelse af studenteroprørets forløb i foråret 1968.

STEVEN L. B. JENSEN

Seniorforsker, Institut for Menneskerettigheder, cand.mag. 2001, ph.d. i historie 2014 fra Københavns Universitet; udgav i 2008 på Gyldendal sammen med Thomas Ekman Jørgensen bogen »1968 - og det der fulgte«, der blandt historikere regnes for hovedværket om perioden. E-mail: stevenjensen1973@hotmail.com

Indledning: Fem forskellige niveauer

En væsentlig faktor, der gør historien om ”1968” så markant er, at begivenhederne i det dramatiske år udspillede sig på fem forskellige niveauer. Det første niveau er det globale niveau. Det, vi kalder ”1968”, strækker sig fra Californien til Cape Town, fra Mexico til Manchester og fra København til Khar-toum. Det var et kendetegn, at det var ungdommen – og især universitetsstuderende – som var dem, der protesterede rundt om i verden, men der var også et større politisk bagtæppe. Dette globale bagtæppe havde nok Vietnam-krigen og den sovjetiske invasion af Tjekkosllovakiet som sine tydeligste udtryk, men bag dette stod dybereliggende politiske forandringer.

Afkoloniseringen var startet i 1940’erne, men var for alvor accelereret i 1960’erne. Et nyt internationalt system baseret på uafhængige stater havde erstattet et imperie-baseret system ledet af de europæiske kolonimagter. Det var en dramatisk omkalfatring – reelt set den største transfer af statsuverænitet i verdenshistorien – og det skabte ikke overraskende voldsomme politiske spændinger i en lang række lande. Samtidig – og delvis i kølvandet på afkoloniseringen – blev den kolde krig for alvor global, se Westad (2005). Oprørerne selv eller mediedækningen verden rundt refererede til andre ”oprør”, og den akkumulerede erfaring herfra betød, at ”1968” fik betydelig international prægnans, selvom de forskellige ”oprør” egentlig havde vidt forskellige – ofte ganske kontekst-specifikke - årsager og omfang, se Jian et al (2018).

Det andet niveau er det nationale niveau. I en række lande blev ”1968” til væsentlige, nationale, politiske begivenheder. ”Foråret i Prag” er et eksempel. ”Maj 1968” i Frankrig, hvor millioner af arbejdere gik i strejke i tillæg til de dramatiske protester i Paris, som studerende stod bag, havde tydeligvis implikationer for Frankrig som helhed og landets Præsident Charles de Gaulles magtposition i særdeleshed. Den blodige massakre på demonstranter i Mexico forud for afholdelsen af de Olympiske Lege i Mexico City var ikke blot en isoleret, lokal begivenhed.

Tet-offensiven i Vietnam, attentaterne på Martin Luther King og Robert F. Kennedy, de voldelige optøjer ved Demokraternes parti-konvent i Chicago mm. gjorde USAs ”1968” til et langt nationalt drama eller mareridt.

Det tredje niveau er det institutionelle niveau. Især universiteterne stod i centrum, hvilket naturligvis er grunden til, at ”1968” ofte associeres med betegnelsen ”studenteroprør”. I samfund, som undergik hastige sociale, økonomiske og kulturelle forandringer, stod universiteterne som institutioner, der repræsenterede skellet mellem tradition og modernitet, mellem social kontrol og personlig frihed (især på campus-universiteter, hvor de studerendes personlige liv og privatsfære var voldsomt reguleret af universitets regler) og mellem fastlåste hierarkier og mere demokratiske omgangsformer. Universiteterne fremstod ofte som repræsentanter for de værdisæt, som prægede samfundets institutioner mere generelt og blev derfor et arnested for de forskellige oprør i løbet af 1968.

Dette hænger sammen med det fjerde niveau, som er det generationelle. Hvad enten man kalder det studenteroprør eller ungdomsoprør, er generations-markøren distinkt. Det blev naturligvis bemærket i en bredere politisk sammenhæng, at ungdommen var i opposition eller følte sig fremmedgjort overfor samfundets normer, struktur og adfærd. Der var i visse lande en vis lydørhed overfor, at ungdommen fortjente en stemme, og at der skulle lyttes. Andre steder blev der slået hårdt ned med politibrutalitet. Forestillingen om en ”1968-generation” udviklede sig gradvist som en refleksion over erfaringerne fra det dramatiske år.

Det femte niveau er det individuelle niveau. Det var store ændringer, som var i spil, og det satte sig spor i folks personlige liv og i de inter-personnelle relationer på mange forskellige måder. Der var ændringer i livsvaner og -muligheder, ændringer i relationer mellem kønnene og mellem forældre og børn, seksuel frigørelse, ændringer i velstandsniveau, rejsemønstre mm. Det

var reelt alle, som blev påvirket, fordi det var samfundet som helhed, der undergik store forandringer.

Det er derfor vigtigt at kunne skelne, hvad det er man taler om, når man taler om "1968". Det kan dække både konkrete begivenheder på Københavns Universitet eller mentalitetsskiftene i det danske eller de vestlige samfund som helhed. Der er stor forskel på at tale om noget, som reelt udgjordes af mindre elite-agtige miljøer på en institution i Hovedstaden frem for noget, som var del af en større samfundshistorie. Meget ofte i debatten om "1968" bliver dette rodet sammen i en pæreveling.

Vigtigheden eller betoningen af de fem forskellige niveauer varierer fra land til land eller fra "oprør" til "oprør". Denne artikel fokuserer på studenteroprøret i Danmark i 1968. Det er en historie, som især foregik på det institutionelle niveau med afstikkere til den nationale politik og til generationshistorien. Artiklen består af to dele. Den første del ser på to konkrete forklaringsfaktorer til det "oprør", som startede på Psykologisk Laboratorium ved Københavns Universitet i marts 1968. Den anden del redegør for studenteroprørets forløb i foråret 1968, hvor der opnåedes et gennembrud for reformer på universitet, og for hvordan oprøret blev perspektiveret af nogle af de centrale aktører. Det efterfølgende baserer sig i vid udstrækning på Jensen & Jørgensen (2008).

Baggrunden for studenteroprøret

Der var en akut mangel på reformer inden for universitetsverdenen i Danmark før 1968, selvom de fleste var enige om, at det var nødvendigt at forandre systemet. Uddannelse og forskning havde fået væsentlig betydning i efterkrigstidens modernisering af Danmark, men universitetsinstitutionen havde svært ved at følge med. Der var sket en flerdobling af antallet af universitetsstuderende fra 1958 – tredobling i København og firdobling i Århus – og det var derfor en anden virkelighed, som prægede universiteterne i 1960'ernes anden halvdel. Der var ingen tvivl om, at ledelsesforholdene og studieorganiseringen var forældet, og sammen med en faglig konservatisme var det med til at skabe frustrationer.

Det var ellers ikke, fordi det skortede på forskellige tiltag. Der var i 1960'erne nedsat forskellige udvalg og organer, som skulle forholde sig mere systematisk til de relevante spørgsmål. Blandt disse kan nævnes Forskningens Fællesudvalg (etableret i 1964), Planlægningsrådet for de Højere Uddannelser (1964) samt Universitetsadministrationsudvalget, hvis første betænkning kom i 1962. Sidstnævnte udvalg skulle få en særlig rolle for timingen af det danske studenteroprør.

Der var allerede fra 1950'erne en særlig betoning af videnskabelig og teknologisk udvikling og deres betydning for økonomisk fremgang, se Hansen (2017). Der var også en anden

faktor, som var synlig i horisonten; den demografiske udvikling skabte i sig selv en markant generationsfaktor. Der var meget store fødselsårsgange i 1940'erne – gennemsnittet i årtiet lå faktisk en tredjedel højere end det i 1930'erne (og var også markant højere end tallet for 1950'erne). Det var særligt årgangene fra 1943-1948, som var meget store – unge som i 1968 ville være mellem 20 og 25 år. Disse store årgange bevægede sig op igennem det danske skolesystem i løbet af 1950'erne og 1960'erne med en markant ekspansion til følge.

Problemet var bare, at der ikke var meget, som forandrede sig i universitetsverdenen. Professorerne blokerede, politikerne holdt sig mest i periferien, og de studerende var for høflige. Det stod klart helt frem til januar 1968, da Universitetsadministrationsudvalget udgav en længe ventet betænkning. Udvalgets opgave var at fremkomme med reformforslag til universiteterne og de øvrige højere læreanstalters administrative opbygning og de forskellige gruppers indflydelse. Den kom med sin første betænkning i 1964, men her havde den netop udskildt det prækre spørgsmål om universiteternes interne organisation til en senere betænkning. Det var den, der landede i januar 1968.¹

Studenterpolitikerne havde haft forhåbninger om, at den anden betænkning ville indeholde fremskridt for de studerende, hvad angik medbestemmelse og repræsentation i universiteternes styrende organer. Her blev de dog skuffede. Forslagene i betænkningen indebar en bevarelse og styrkelse af det hierarkiske system. Der var ingen reelle fremskridt hverken for de studerende eller for gruppen af ikke-professorale undervisere. Det var som om, at professorerne ikke havde meget tiltro til deres kolleger i sidstnævnte kategori. Der blev ikke rigtig givet nogen indrømmelser.

Der var dog én person, som skilte sig ud. Det var Rektor for Københavns Universitet Mogens Fog. Han var ganske uenig og stod bag flere af de mindretalsudtalelser, som fulgte med Universitetsadministrationsudvalgets betænkning. Der var alt for mange flaskehalse i både den forskningsmæssige og ledelsesmæssige organisation, og problemet lå i professorernes magtbeføjelser og ansvar. Når en professor blev udnævnt, skulle de både stå for at planlægge og lede undervisningen inden for hele fagområdet, lede andres forskning, deltage i diverse styrende organer samt fortsætte med egen forskning. Mogens Fog oplevede problemerne med dette i dagligdagen med overdrevent bureaukratiske beslutningsprocesser, som kun besværliggjorde disse forhold yderligere.

Studenterpolitikere fra Danske Studerendes Fællesråd havde været repræsenteret i udvalget, men de gjorde ikke meget væsen af sig i forbindelse med betænkningen. De havde valgt at bøje af, forklarede de, fordi sammensætningen og stemningen i udvalget medførte, at hvis de stod fast på krav om studenterrepræsentation, havde de intet fået igennem. De studerendes

NOTE 1 Universitetsadministrationsudvalget, *Betænkning 2 om den højere undervisnings og forskningens administrative organisation*, København 1968.

ønsker bød de professorale repræsentanter væsentligt imod, og studenterrepræsentanterne så ikke andre muligheder end at forhandle på vilkår, der var dikteret af andre. Der var ikke forslag til alternative strategier med formulering af klare krav. Studenterpolitikkerne var på dette tidspunkt i væsentlig grad selv teknokrater, og de havde tabt i det spil, som blev dem dikteret – nemlig forhandlingen i udvalgsregi. Denne virkelighed skulle der snart ændres på.

Forandringen kom fra Psykologisk Laboratorium den 21. marts. Det er denne dag, som anses for starten på studenteroprøret i Danmark. Igen er der dog en flerårig forhistorie, som det er værd at gøre sig bekendt med. De psykologistuderendes aktivisme opstod ikke ud af det blå, men var kulminationen på tre-fire års ganske dedikeret arbejde fra deres side fokuseret på at forbedre studiet og udvikle fagets indhold. Det blev forsøgt via dialog og netop ikke gennem konfrontation, men manglende forbedringer grundet professorernes uvilje ledte til de frustrationer, som kom til udtryk ved demonstrationen i Studiegården den 21. marts. Deres budskab stod ganske klart – nærmere bestemt malet med store typer på en gavl, som vendte ind mod Studiegården – ”Bryd Professorvældet”.

Demonstrationen den 21. marts var kulminationen på en kritik af Psykologisk Laboratorium og psykologuddannelsen, som kan spores tilbage til 1964-1965. I 1965 skrev to københavnske psykologistuderende om deres studie i fagtidsskriftet *Nordisk Psykologi*, se Welter & Willert (1965). De fremførte en blanding af faglige og pædagogiske kritikpunkter og krævede en modernisering af fagets indhold og undervisningsformer. De argumenterede også for, at undervisningen skulle ændres fra en docerende og kontrollerende form til en proces, der skulle skabe grobund for den studerendes videnskabelige modning. Det forudsatte en ændring i læringsrelationen mellem undervisere og studerende, hvor målet var mere engagement og selvstændig aktivitet fra de studerendes side. Det var faktisk en fagligt ambitiøs dagsorden, som var ganske repræsentativ for de forslag og tiltag som en række psykologistuderende arbejdede for at fremme i de efterfølgende år. Det var både form og indhold på studiet, som fortjente at blive moderniseret. Hvad angår undervisningsformen var de studerende utilfredse med at være passive modtagere af professorernes lærdom, som ofte blev doceret i en forelæsningsstil med hundreder af medstuderende. Det ønskede opgør med fagets pædagogik førte også til en kritik af fagets teoretiske grundlag og af fagets manglende rolle i forhold til den bredere samfundsudvikling. Fagets teoretiske grundlag – i hvert fald som det blev praktiseret på Københavns Universitet – var fænomenologi, og det var blevet etableret som sådan i den tidligste mellemkrigstid. Fagets professorer var arvtagere af denne tradition og var ingeniører af fagtraditionen. Det var et problem i en tid, hvor velfærdsstatens fremmarch og samfundets modernisering skabte en ny form for efterspørgsel efter psykologien og andre videnskabelige discipliners fagligheder. Som minimum var en større grad af faglig pluralisme en nødvendighed, når nu faget internationalt set – som mange andre samfunds- og humanvidenskabelige discipliner – var i gang med en rivende udvikling.

På trods af en lang række positive tiltag for at fremme dialogen mellem professorerne og de studerende i løbet af 1965, 1966 og 1967 kombineret med et stærkt fagligt engagement fra de studerende blev dette reelt set ignoreret fra professorernes side. De studerende forsøgte sig med en talsmandsordning for at fremme dialogen med undervisere på hold-niveau, og i december 1966 lancerede de et gennearbejdet oplæg om studiets fremtid *Fremtidens Psykologistudium*, som lagde op til en professionalisering og mere effektiv tilrettelæggelse af studiets opbygning og dets forløb. Det var i hvert fald ikke manglende ansvarsfølelse for faget, som kendetegnede de psykologistuderende indsats i perioden forud for 1968. Dette forløb er en vigtig baggrundsforklaring på, hvorfor det danske studenteroprør startede i foråret 1968, og hvorfor Psykologisk Laboratorium var et relevant arnested for det.

Studenteroprøret, marts-maj 1968

Forud for demonstrationen i Studiegården var der gået en kort, intensiv planlægningsfase på små to uger i marts 1968. De studerende var blevet klar over, at Universitetsadministrationsudvalgets Betænkning ikke ville bringe nyt. Dertil var der begyndt at komme meldinger om studieprotester andre steder, såsom i Manchester, Warszawa, Rom, Torino og Berlin. En lille håndfuld studerende startede nu planlægningen af en demonstration i København for at markere utilfredsheden og forsøge at gøre op med stilstanden. Det førte til demonstrationen i Studiegården, hvor der blev holdt taler, og hvor Burnin' Red Ivanhoe var inviteret til at give koncert, så man kunne skabe opmærksomhed og lokke endnu flere studerende ned fra de nærliggende undervisningslokaler. Denne demonstration og et aktivist-møde selvsamme aften var alt, hvad der var planlagt. Vurderingen var, at det herfra var afgørende at have en langt større kreds af studerende involveret i beslutningsprocessen omkring hvilke yderligere tiltag, som skulle udføres. Med kort varsel samledes samme aften en stor gruppe studerende – 400 deltagere var tallet, som blev oplyst – for at fastlægge den videre strategi. Det var her det basis-demokratiske stormøde blev fastlagt som studenteroprørets organisationsform – på godt og ondt. Det var både en åben mødeform, som kunne engagere og give stemme til nye personer, men det var også en form, hvor beslutningsprocesser kunne manipuleres af karismatiske skikkelser eller små-fraktioner, som kunne opnå, hvad de ville, samtidig med at processen skjulte de egentlige magtforhold. Dette skulle over tid blive et større problem, men i foråret 1968 stod det i skarp kontrast til de mere formelle og ineffektive processer, som fx. Studenterrådet repræsenterede.

Aktivistmødet om aftenen den 21. marts besluttede, at der skulle iværksættes en strejke fra undervisningen på Psykologisk Laboratorium fra den næste dag, og den følgende uge skulle bruges på at skubbe dagsordenen om reformer og medbestemmelse og udbrede oprøret til andre institutter. Herfra gik det hurtigt. Studerende på Arkitektskolen i København gik straks igang med deres egen aktivistiske dagsorden, som førte til debatter, der både handlede om studiets opbygning og om arkitekturens rolle i samfundet. Andre begivenheder fulgte hurtigt efter iværksat af de psykologistuderende.

Den 27. marts havde de indkaldt til møde for studerende fra andre fag for at mobilisere en bredere studenteraktivisme. Den 28. marts var der indkaldt til møde mellem de aktivistiske studerende og de officielle repræsentanter fra Studenterrådet. Det var en kamp om, hvem der skulle lægge linjen. Studenterpolitikkerne fra Studenterrådet ønskede at genvinde initiativ og legitimitet ved at stå for koordinering eller som Rådets formand Christian S. Nissen havde udtrykt det: ”spontanitet er en nødvendig ting, men må nødvendigvis finde sted indenfor de rammer, man har lagt i planen.”² De psykologistuderende ville dog ikke lade sig tæmme af en fælles linje, der betød, at energien bag aktionerne gik tabt. Tværtimod anklagede de ledende folk fra Studenterrådet for at være autoritære og uden kontakt med de studerende. De havde set, hvordan studenterpolitikkerne intet havde fået ud af deres forsigtige og alt for lydige linje i Universitetsadministrationsudvalget. Det havde heller ikke hjulpet, at formanden for Danske Studerendes Fællesråd havde udtalt til Politiken den 23. marts, at årsagen til de psykologistuderendes demonstrationer var, at de havde læst om, hvad der skete ”ved nogle få universiteter andre steder” og derpå tænkt at ”so ein Ding müssen wir auch haben.” Det var ikke en udtalelse, som vandt opbakning, når nu den kom fra én, hvis forhandlingslinje havde slået fejl.

De psykologistuderende fortsatte deres kamp, og der blev nu indledt forhandlinger med fagets professorer. Det er her, at en helt central aktør i studenteroprørets forløb for alvor kom på banen, nemlig rektor Mogens Fog. Han havde gjort det klart overfor psykologiprofessorerne, at de skulle indgå i forhandlinger med de studerende. Det blev forhandlinger, som Fog fulgte på tæt hold. I starten af april var der flere møder, men det gik trægt. De psykologistuderende var bange for at tabe momentum, og da de så et udkast, som blev fremlagt den 19. april afviste studentermødet dette forslag. I stedet valgte de samme aften at besætte Psykologisk Laboratorium, og de opsatte barrikader, som forhindrede adgang til kontorer og undervisningslokaler. Det blev en større mediebegivenhed, fordi en sådan aktion havde stor nyhedsværdi, og den mobiliserede på ny kredsen af psykologistuderende.

Det viste sig effektivt, da der kom skub i forhandlingerne. Den 22. april blev aftalen ændret til, at de studerendes medindflydelse gjaldt ”alle forhold under professorernes reelle myndighedsområde”. Det betød studienævn med ligelig repræsentation af studerende og undervisere. Denne formulering blev til på opfordring af Mogens Fog. Den var ikke blot med til at finde en løsning på konflikten, men Fog fik også nedbrudt skellet i lærergruppen mellem professorerne og de ikke-professorale undervisere. Det var en klar sejr for de psykologistuderende efter flere års kamp og fem dages universitetsbesættelse. På en måned havde Psykologisk Laboratorium bevæget sig fra ”feudale tilstande” til udbredt medbestemmelse for de ansatte og de studerende. Samtidig var langt flere studerende blevet

mobiliseret. Den 23. april deltog 5.000 af dem i en demonstration på Vor Frue Plads. Universitetet var sat i bevægelse, og der skulle nu arbejdes videre med at finde ordninger på de andre institutter og derpå en ny ordning for de danske universiteter. Denne proces fortsat henimod og henover sommeren. De studerende var kommet langt, men havde nu et nyt problem. Hvordan skulle man holde dampen oppe? Hvad skulle være studenteraktivismens nye målsætninger, når nu samarbejde og medbestemmelse på studiet blev en realitet? Dette blev den udfordring, som man måtte arbejde med på den lange bane. Dette skulle vise sig at skabe splittelse og placerede studenterpolitikken i stærkere opposition i forhold til andre aktører – også dem, som havde udvist stor forståelse for de studerendes krav i det begivenhedsrige forår i 1968. Der blev forhandlet en ny Styrelseslov for universiteterne i 1970. Det blev kendt som verdens mest liberale styrelseslov, men for den gradvist mere radikaliserede studenterpolitik blev den set som et nederlag. 1970 viste sig at være væsentligt forskelligt fra 1968. Dette videre forløb, herunder den gradvise radikaliserende af studenterpolitikken og konsekvenserne heraf, er beskrevet i Jensen & Ekman Jørgensen (2008).

Det er dog værd at afrunde med en bemærkelsesværdig begivenhed fra maj 1968. Her blev der udgivet et særnummer af Studenterrådets tidsskrift Q i et samarbejde mellem Mogens Fog og Studenterrådet. Særnummeret satte det danske studenteroprør i perspektiv og blev udsendt til alle studerende og lærere ved Københavns Universitet, hvilket vil sige et oplag på ca. 25.000 eksemplarer. Mogens Fog havde ved flere lejligheder vist, at han var den mest indsigtfulde universitetspolitiker i Danmark, og at han var særdeles velinformeret om forholdene på universiteter i udlandet, både hvad angik studenteroprør, men også om resultaterne af forskellige undervisningsformer på amerikanske universiteter. Han lyttede, studerede tidens tendenser, fornægtede ikke den samfundskritik, som blev fremført, og videregav gerne sin forståelse og bekymringer for samfundsudviklingen til en bredere offentlighed. Særnummeret var et tydeligt eksempel på dette.

Mogens Fog og Studenterrådet havde valgt at viderebringe artikler, som analyserede og satte studenteroprøret, som man havde oplevet i USA, Frankrig og England, i perspektiv. Det handlede blandt andet om en californisk studiekommision med lige mange professorer og studerende, som havde undersøgt baggrunden for en række studenterstrejker, der havde fundet sted på University of California i 1966 og havde frembragt interessante analyser af de studerendes utilfredshed. Der blev også viderebragt en analyse af Alain Touraine, professor i sociologi ved universitetet i Paris-forstaden Nanterre og forfatter til bogen *Det post-industrielle samfund* fra 1969. Touraine skrev om de franske universitetsforhold i lyset af de samtidige optøjer i Paris i maj 1968. Han stillede sig kritisk over for visse aspekter af studenterbevægelserne, men var grundlæggende

NOTE 2 Rigsarkivet, ”Studenteroprøret”, U6, BII, ”Notat vedrørende ’aktionspolitik’”, Jnr. 1149/949 CSN. 24/3, s. 3.

forstående på grund af de årsager, de opstod af. Som han skrev:

Betyder denne uro tilblivelsen af en social bevægelse, dvs. en kritik af en institutions målsætninger og normer? --- Dens betydning hænger sammen med universitetets egen betydning. Fordi erkendelsens fremskridt er blevet en væsentlig faktor i samfundsvæksten, er universitetet ikke længere blot det privilegerede sted for videreførelse af en kulturarv, men er et centralt element blandt 'produktionskræfterne'. Det er derfor på universitetet, debatten om erkendelsens udnyttelse i samfundet er ved at opstå. --- Studenterreaktionen er her snarere fremkaldt af samfundets manglende svar på sin egen vækst og af dets selvtilfredshed, et samfund, der lader som om det tror, at rigdom overflødig gør enhver debat om økonomisk og social planlægnings mål og former. (Touraine, 1968).

Det er påfaldende, at rektor for Københavns Universitet så proaktivt kontekstualiserede studenteroprøret ikke som et lokalt anliggende, men satte det i en bredere international kontekst. Studenteroprøret repræsenterede noget mere grundlæggende, som samfundet uden for universitetets mure burde forholde sig til. Hvor studenteroprør og uroligheder mange steder blev mødt med kraftige repressalier, træder den øverste leder af universitetet ind og deltager i udgivelsen af en række artikler, som er med til at legitimere en del af oprørets samfundskritik og nødvendigheden af at sætte universitetsinstitutionen i bevægelse gennem betydelige reformer. Det var en reaktion, som lå milevidt fra langt mere restriktive, og til tider repressive, reaktioner fra universitetsledelser rundt omkring i verden. Den umiddelbare reaktion var ofte at sætte politi ind mod studenterne, og det blev til tider meget voldeligt. Derom vidner begivenheder i 1968 i netop Frankrig, USA, Italien og Polen. Denne evne og vilje til debat var uden tvivl med til at forme det danske studenteroprørs udvikling. Det er ikke fair at sige, at de studerende blot "løb åbne døre ind", for professorernes modstand over for reformer havde været indædt. Der skulle nogen til at skubbe dørene åbne, men derfra var der så en lang række aktører, som forstod, at forandringer var nødvendige og var med til at forme de forandringer, som de danske universiteter gennemgik fra 1968 og fremefter. 1968 er derfor ikke bare en historie om oprør, men også om et samfunds moderniseringsprojekt.

LITTERATUR

- Hansen, Else (2017), *Professorer, Studenter og Polit.er. Om velfærdsstatens universitetspolitik 1950-1975*, Museum Tusulanums Forlag, København.
- Jensen, L. B. Steven & Jørgensen, T.E. (2008), *1968 og det der fulgte*, Gyldendal, København.
- Jian, Chen, Klimke, Martin et al (red.) (2018), *The Routledge Handbook of the Global Sixties. Between Protest and Nation-building*, Routledge, Oxford.
- Touraine, Alain (1968), *En studenterbevægelses tilblivelse*, Ekstra Q, maj 1968 side 5 (gengivelse af artikel i avisen Le Monde).
- Weltzer, Carl & Willert, Søren (1965), Psykologistudiet til debat. Sammendrag af en diskussion, *Nordisk Psykologi*, 17. årgang, side 425.
- Westad, Odd (2005), *The Global Cold War*, Cambridge University Press, Cambridge.